

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

В.В. Рябенко, кандидат економічних наук, доцент кафедри прикладної економіки НУХТ

Робота з формування і розвитку потенціалу промислового підприємства повинна вестися в напрямку безперервного вдосконалення системи управління підприємством. Управління потенціалом підприємства являє собою процес, в якому діяльність, що спрямована на досягнення цілей, розглядається не як одноразова, а як серія безперервних, взаємопов'язаних дій – функцій управління, об'єднаних процесами комунікацій і прийняття рішень. Управління потенціалом може здійснюватися як в рамках загальних завдань системи управління підприємства в цілому, так і спеціальною системою управління, що має всі необхідні атрибути: елементний склад, принципи функціонування, структуру, інформаційне, економічне, кадрове, правове та організаційне забезпечення.

Управління потенціалом підприємства передбачає вплив на процеси його формування, використання і розвитку. Зазначене потребує розробки інтегрованої системи управління потенціалом промислових підприємств, яка поєднує управління всіма процесами і ресурсами функціональних потенціалів, їхнім перетворенням. Побудова такої системи має враховувати особливості промислових підприємств певної галузі, сучасні розробки з менеджменту, здійснюватись відповідно до цілей підприємств та зовнішніх факторів впливу.

Традиційний підхід до управління підприємства заснований на лінійному уявленні про функціонування соціально-економічних виробничих систем. Відповідно до цього уявлення результатом управлінського впливу є однозначний і лінійний наслідок прикладених зусиль.

Але сучасні підприємства є нелінійними системами, які здатні самі себе будувати, структурувати, потрібно тільки правильно ініціювати бажані тенденції його саморозвитку через процеси формування їх потенціалу.

Тому концепція синергізму як виникнення і розвитку позитивного зворотного зв'язку і наступного за цим процесом розвитку підприємства повинна стати новою парадигмою управління сучасними підприємствами. Саме синергетичні ефекти, що характеризуються як результати формування, використання і розвитку потенціалу підприємства, які приводять до зміни якості, є адекватним інструментом оцінки інновацій у складних моделях.

Процес різкого підвищення потенціалу аналогічний резонансу, тобто різкому посиленню діяльності в результаті збігу набору елементів і оптимального сполучення їхніх характеристик. В теорії управління процес істотного посилення або ослаблення потенціалу матеріальної системи отримав назву синергії. Закон синергії формулюється так: для будь-якої організації існує такий набір елементів, при якому її потенціал завжди буде або істотно більший простої суми потенціалів елементів, що входять в неї, або істотно менший. Задача управління потенціалом підприємства полягає в тому, щоб знайти такий набір елементів, при якому синергія мала б позитивний ефект.

В рамках нової концепції управління головна мета – створення життєстійкої організації, команди людей, пов'язаних ідеєю, а прибуток і захоплення ринку в конкурентному середовищі вторинні і самі по собі «додаються» в ході еволюції.

Синергія в управлінні потенціалом підприємства передбачає: підвищення стійкості господарської системи до кризових явищ через поєднання адаптаційних і біфуркаційних механізмів; одержання конкурентних переваг за рахунок створення унікальних комбінацій ресурсів; зростання вартості підприємства як сукупності матеріальних і нематеріальних активів; підвищення результативності функціонування підприємства на основі комплексного поєднання функціональних потенціалів (виробничого, фінансового, трудового, маркетингового тощо).

Результатом процесів формування, використання і розвитку потенціалу є синергетичний ефект як додатковий результат комбінованого впливу функціональних потенціалів, з одного боку, та ресурсів, компетенцій і

можливостей підприємства, з другого боку. Також управління потенціалом підприємства створює передумови для процесів самоорганізації. Відмітною рисою самоорганізації є те, що цілеспрямований управлінський вплив суб'єкта на об'єкт управління не завжди може мати очікувані результати. Це пояснюється наявністю особливих цінностей і традицій, що склалися в організації і породжують опір змінам, викривленим сприйняттям управлінських рішень виконавцями, дією дестабілізуючих зовнішніх чинників тощо. Тому процеси самоорганізації дозволяють зберегти здатність підприємства самостійно зберігати свої параметри без впливу ззовні й усувати відхилення, що виникають. Підприємства, які здатні до ефективної самоорганізації, повинні володіти потужним потенціалом. Тому на рівні підприємства виділяють три основні процеси самоорганізації, які тісно пов'язані з процесами управління потенціалом підприємства:

- процеси виникнення якісно нового цілісного формування з деякої сукупності об'єктів визначеного рівня (формування потенціалу підприємства);
- процеси, що підтримують визначений рівень організації при врахуванні зовнішніх і внутрішніх умов її функціонування (використання потенціалу підприємства);
- процеси удосконалення організацій, здатність накопичувати і використовувати минулий досвід (розвиток потенціалу підприємства).

Таким чином, управління потенціалом підприємства сприяє одержанню синергетичного ефекту в цілому для всього підприємства, оскільки забезпечує взаємозв'язок, взаємодію і самоорганізацію її підрозділів і різних напрямків їхньої діяльності, оптимальне поєднання між ресурсами підприємства, компетенціями персоналу та ринковими можливостями.